

Інститут аерокосмічних технологій
Кафедра авіа та ракетобудування

Дослідження балансувальних втрат літального апарата схеми «тандем»

Здобувач вищої освіти:

Ілля БІЛОУС

Науковий керівник:

В. о. завідувача кафедри АРБ, д.т.н.

Володимир КАБАНЯЧИЙ

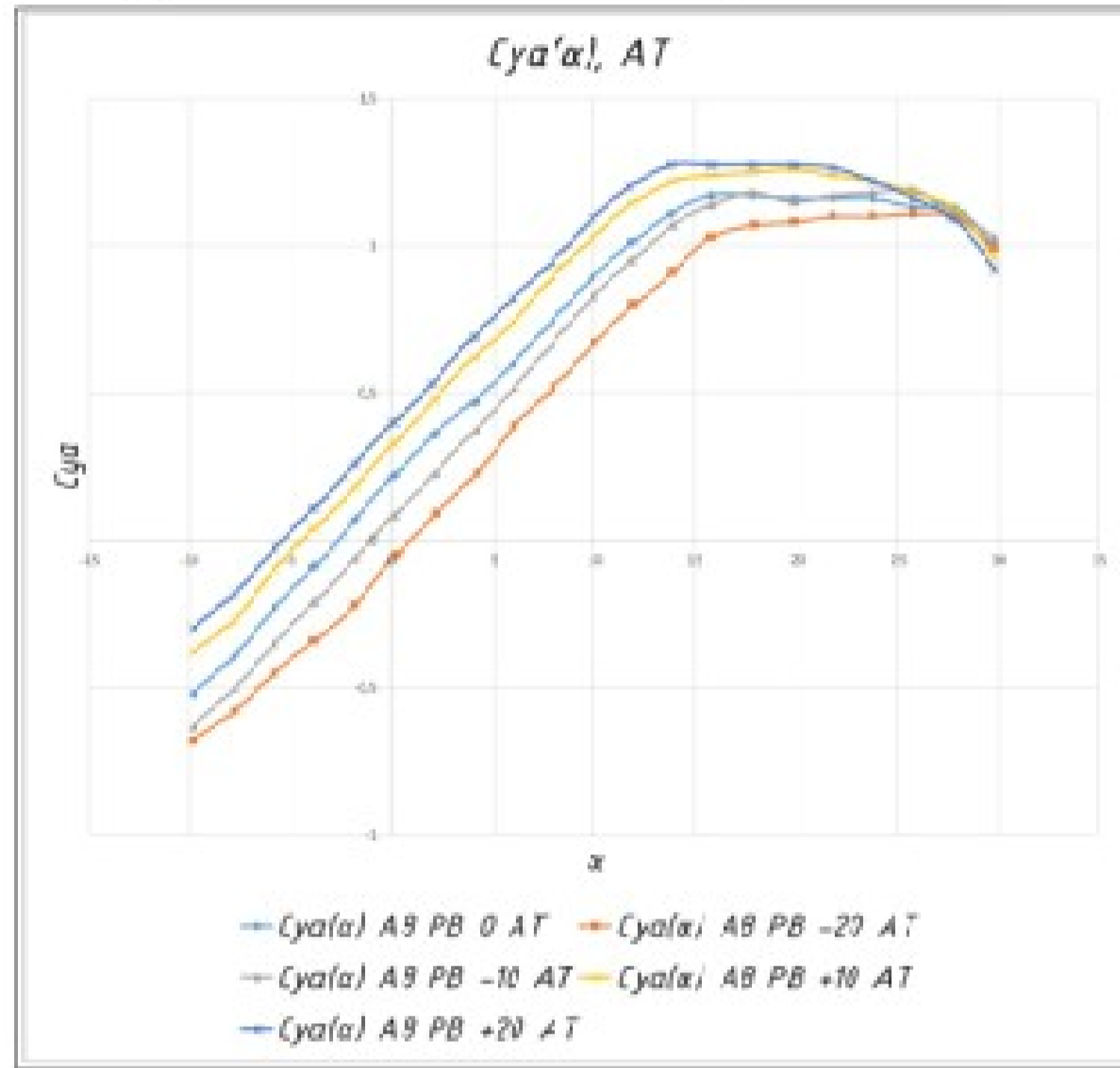
Задачі дослідження

- 1 Дослідити процес обтікання повітрям літального апарата схеми «тандем».
- 2 Виконати розрахунок аеродинамічних характеристик літального апарата «А-8» схеми «тандем» при певних відхилення руля висоти, який розташовано на передньому крилі, за допомогою програмного забезпечення *XFLR5*.
- 3 Порівняти результати розрахунку із результатами експерименту в аеродинамічній трубі.
- 4 Проаналізувати величину ступеня поздовжньої стійкості літака та вплив відхилення руля висоти вниз і вгору на коефіцієнт підйімальної сили та коефіцієнт моменту тангажа при кутах атаки в експлуатаційному діапазоні (2° та 6°).
- 5 Надати рекомендації щодо доцільності використання загалом програмного забезпечення *XFLR5* та зокрема конкретних математичних моделей при оцінці ефективності рулів висоти, що визначають балансувальні втрати літака, розташованих на передньому крилі літального апарата схеми «тандем».

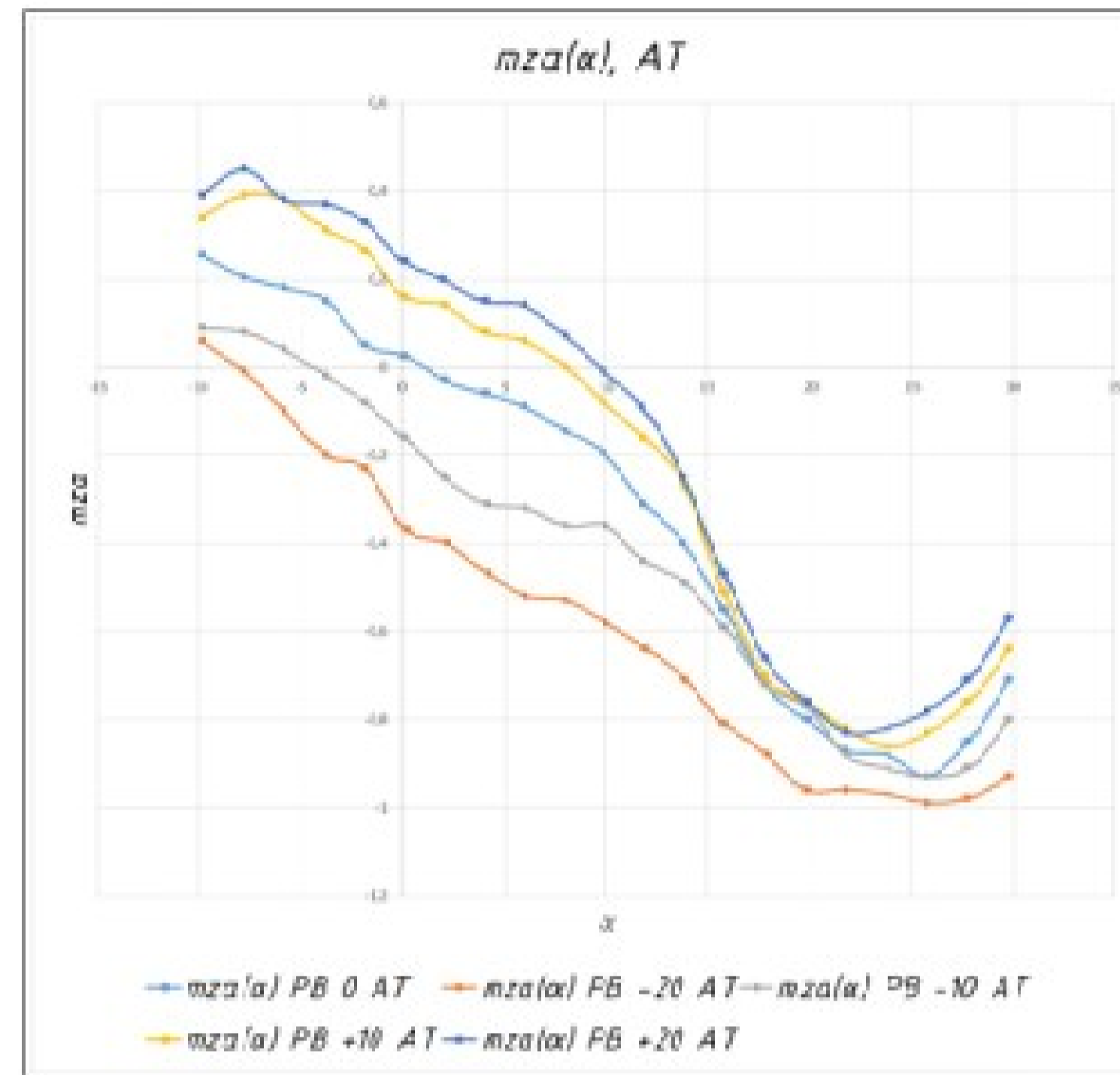

РЕЗУЛЬТАТИ ВИПРОБУВАННЯ В АЕРОДИНАМІЧНІЙ ТРУБІ

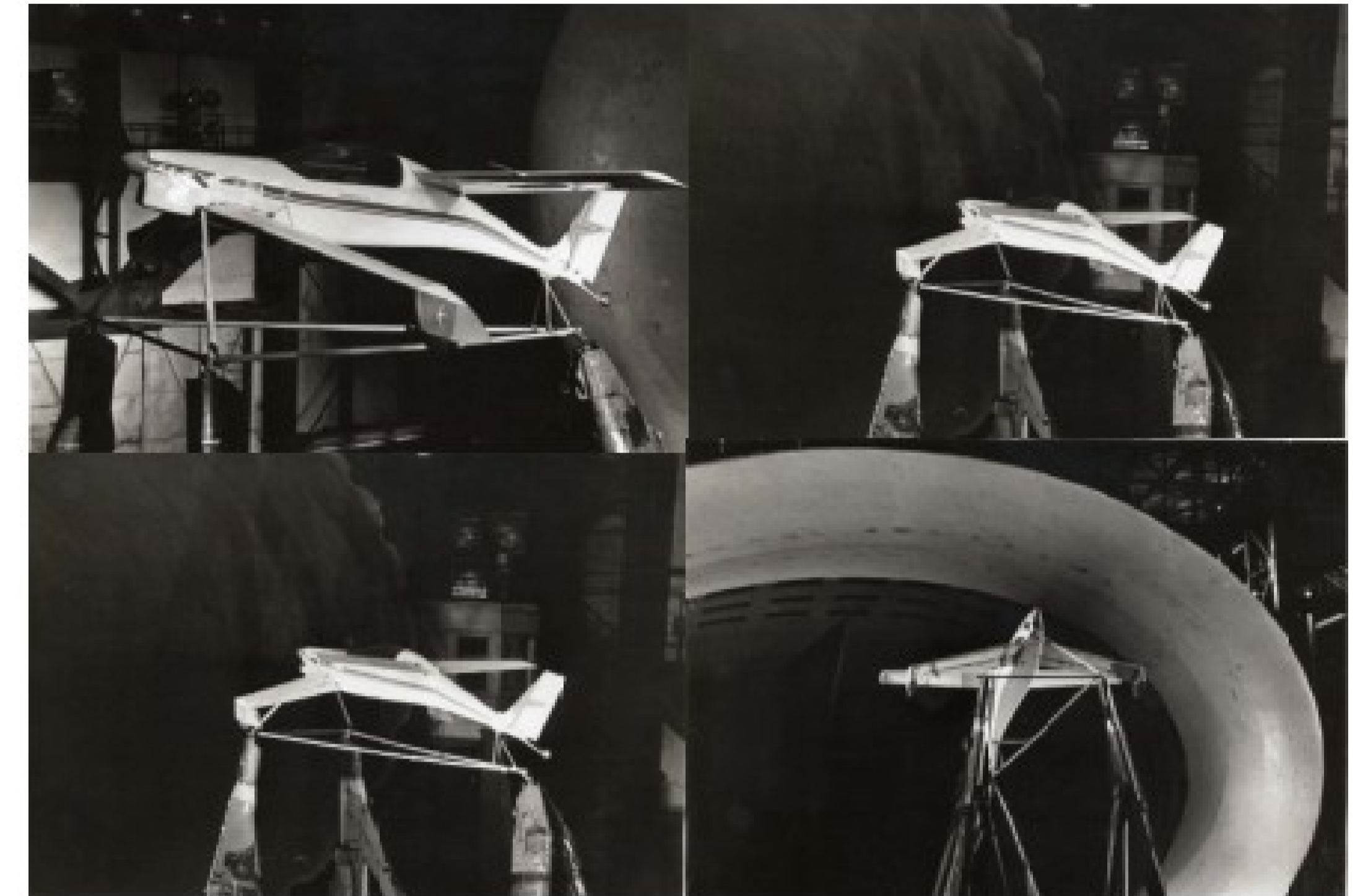
Графіки залежності коефіцієнта підйімальної сили від кута атаки літака "А-8" при відхиленні РВ

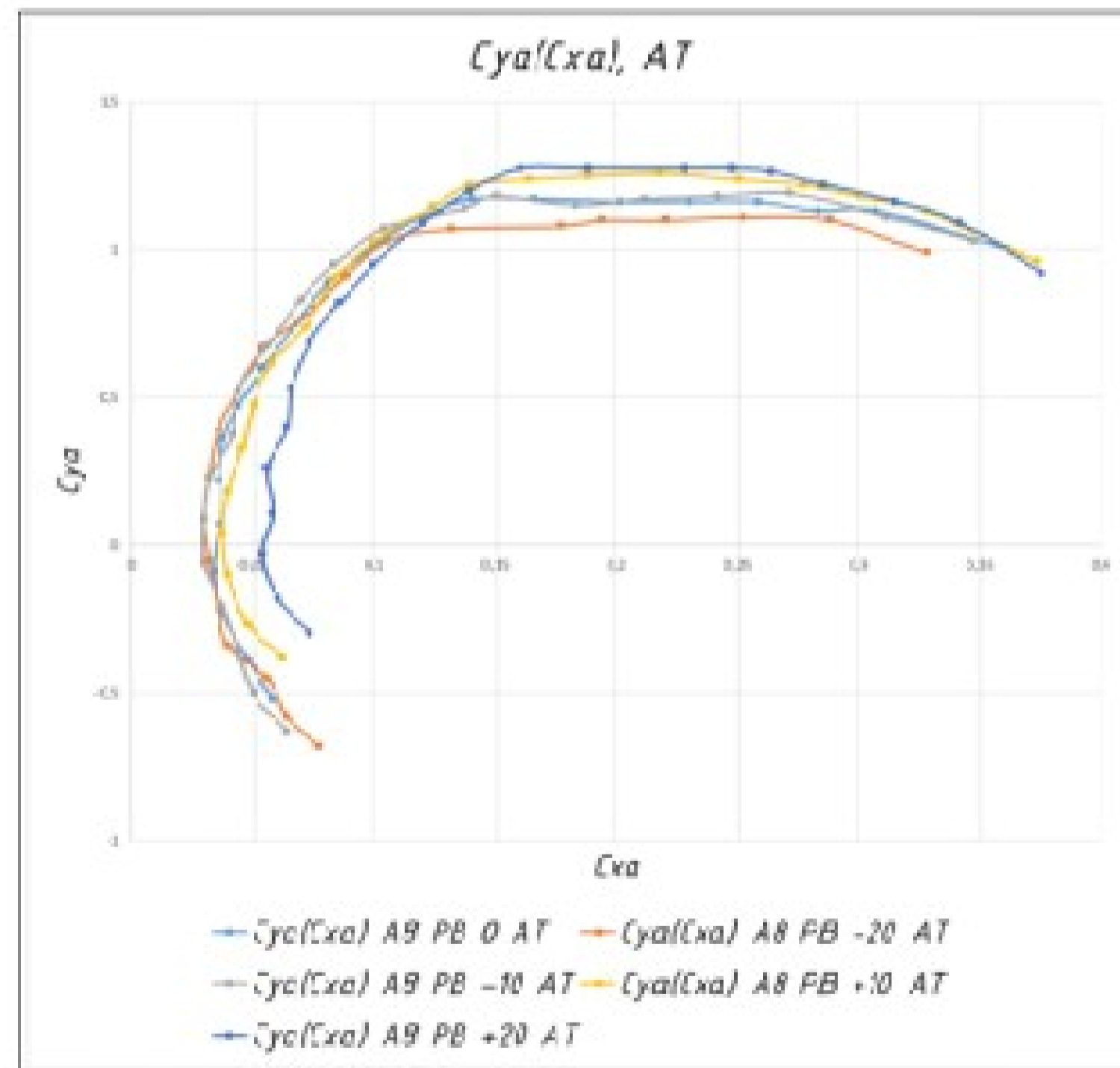
Графіки залежності коефіцієнта повздожнього моменту від кута атаки літака "А-8" при відхиленні РВ

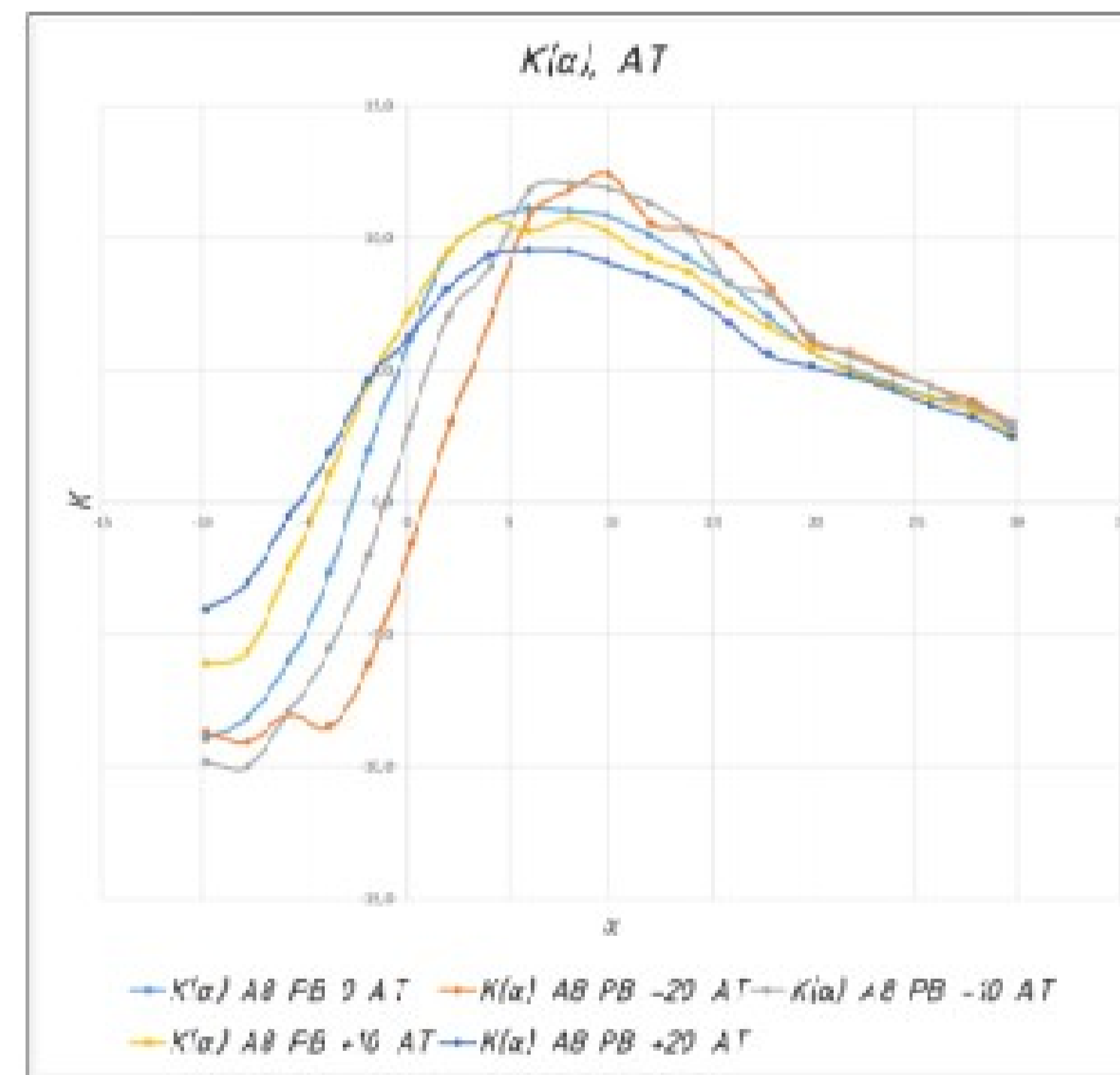
Натурна модель літака "А-8" в аеродинамічній трубі відкритого типу Т-101

Поляри літака "А-8" при відхиленні РВ

Графіки залежності аеродинамічної якості від кута атаки літака "А-8" при відхиленні РВ

Швидкість потоку	30 м/с
Re	$1,02 \cdot 10^6$
Кути атаки	$-10^\circ \dots +30^\circ$
Кути відхилення РВ	$-20^\circ; -10^\circ; 0; +10^\circ; +20^\circ$

Лист 1 з 1
Вправа 1
Стор. 1 з 1
Пер. 1 з 1
Лист 1 з 1
Вправа 1
Стор. 1 з 1
Пер. 1 з 1

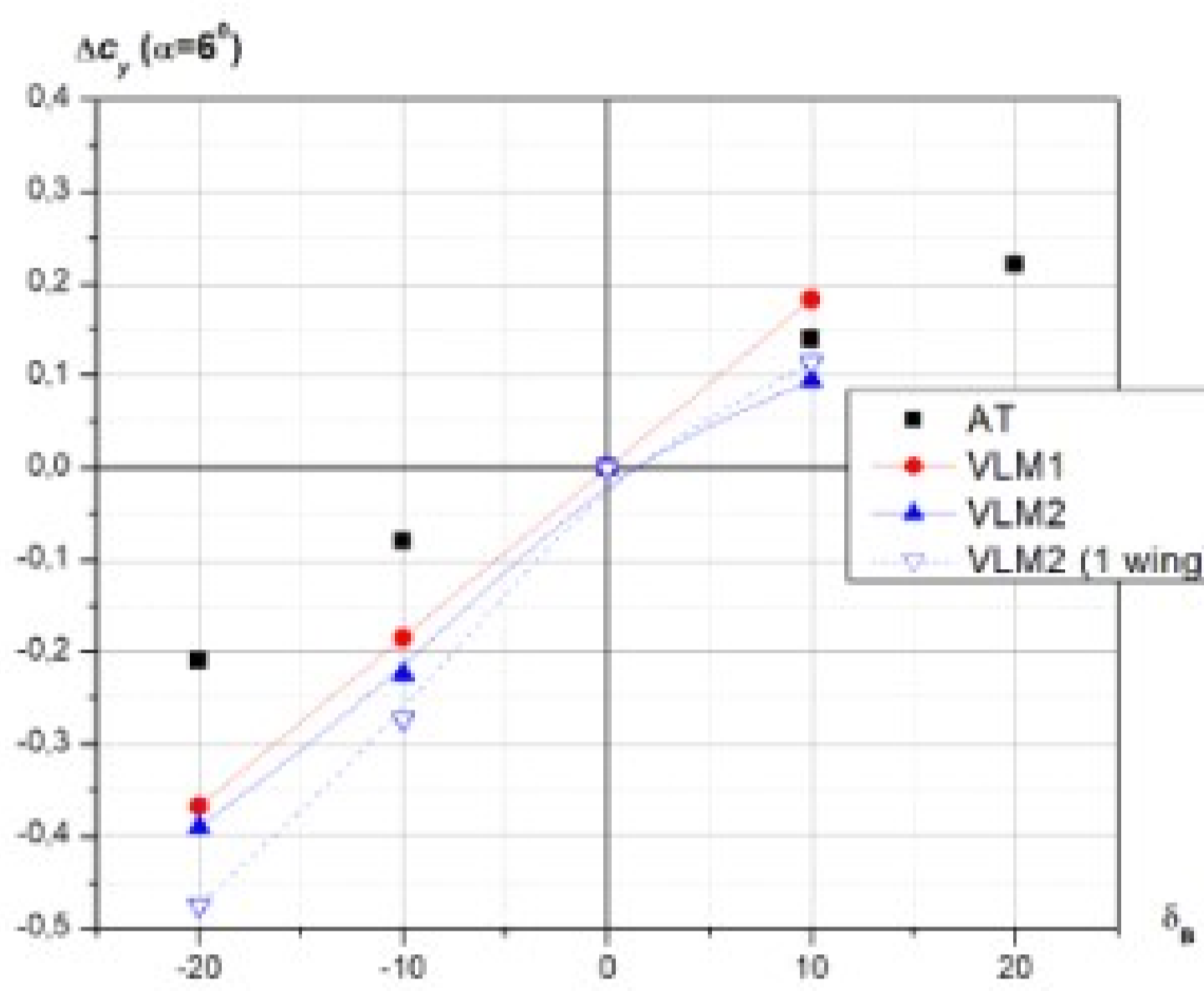
				АЛ91МП01.14.00.00.03 ІМ		
Зм. / Арх.	М. / Дата	Відредак.	Дізнав.	Результати випробування в аеродинамічній трубі		
Розробл.	Відп. з. і	Відп. з. і	Відп. з. і			
Перев.	Відп. з. і	Відп. з. і	Відп. з. і	Арх.	1	Архив
Н. зам.	Поборев С.А.			ІПТ ім. Гоголя Сіверського		
Лист	Кабачник В.Л.			Код АРБ		А.В.95m
				Копіював	Формат	A1

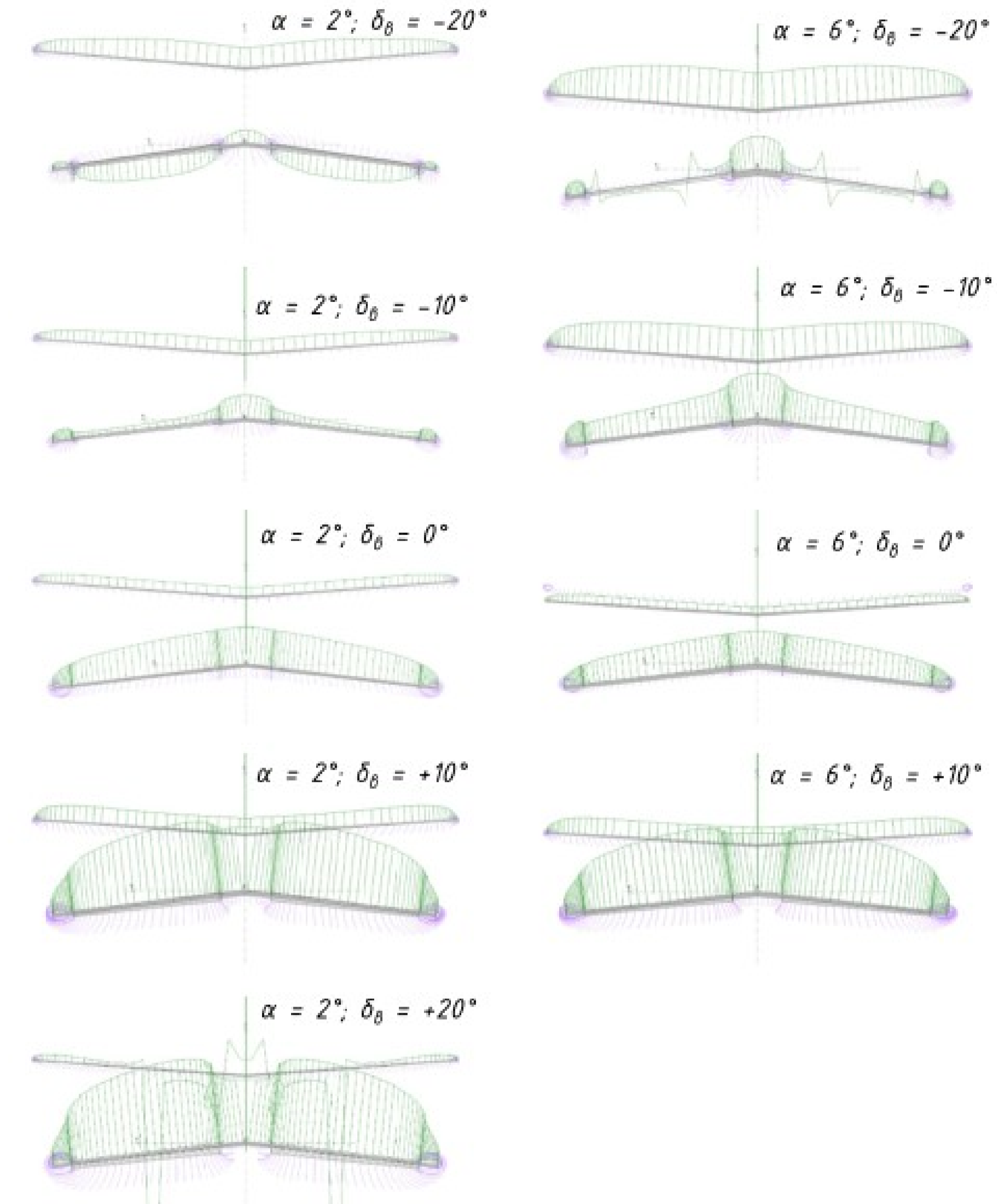

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РУЛІВ ВИСОТИ

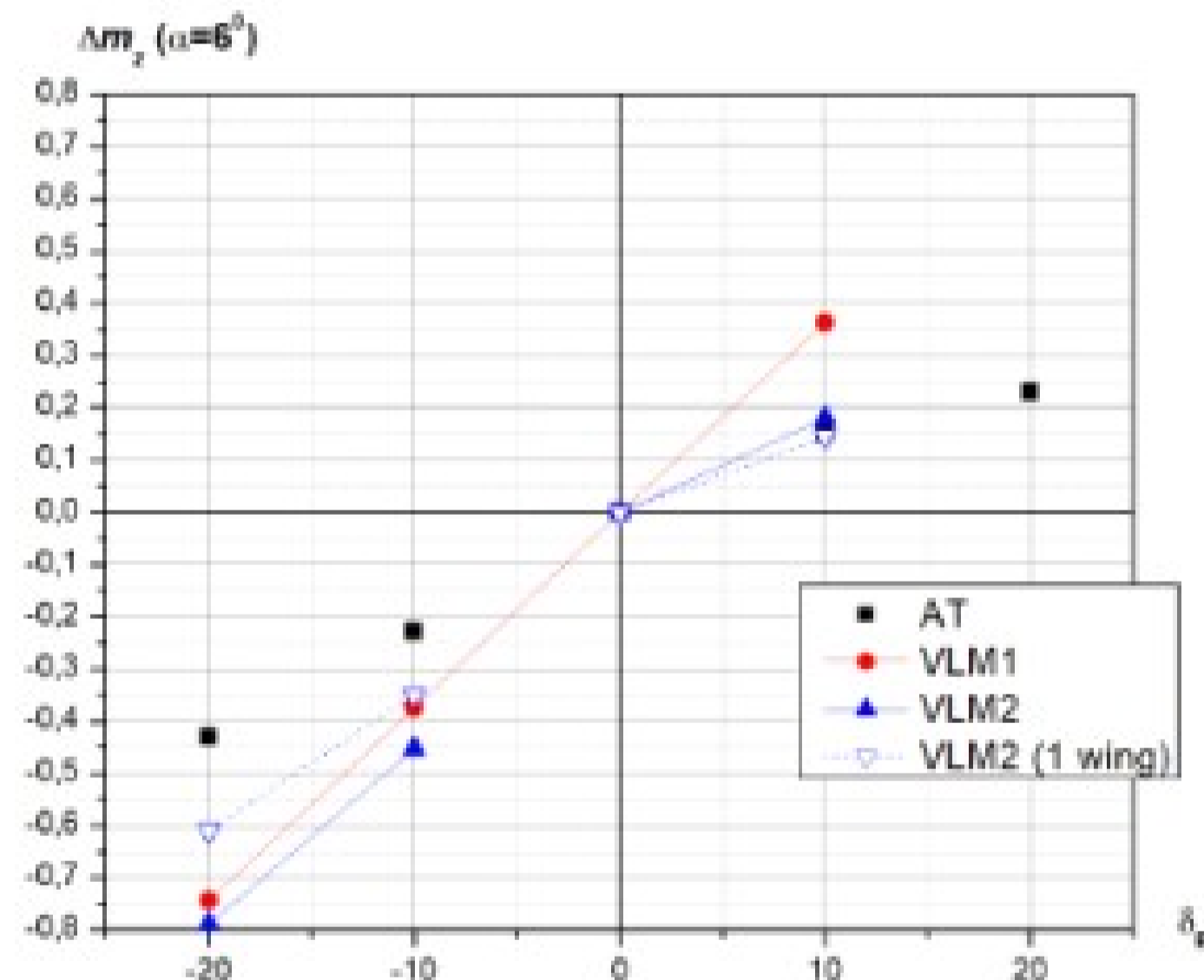
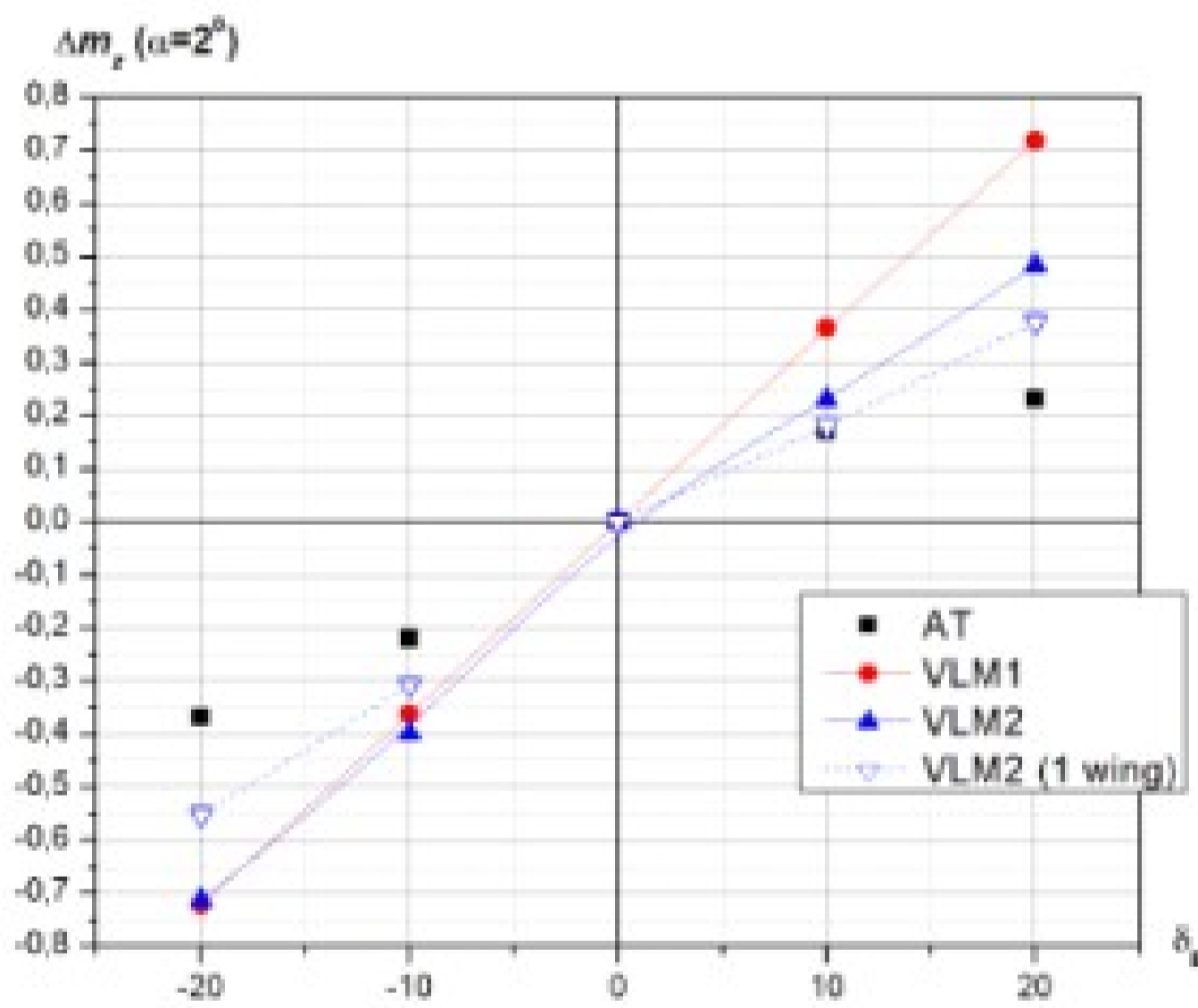
Вплив відхилення руля висоти на коефіцієнт підйомної сили (кут атаки 2° і 6°)

Візуалізація вихрової пелени та розподілу підйомної сили при відхиленні руля висоти
 Вид спереду

Вплив відхилення руля висоти на коефіцієнт моменту тангажа (кут атаки 2° і 6°)

Балансувальні втрати літака "А-8" для горизонтального польоту

$\alpha_{н.в.} = 2^\circ; K_{max} = 15.7; m_z = 0.061$
$m_z^{\delta_0} = 0.03; c_y^{\delta_0} = 0,016$
Балансувальний кут відхилення РВ $\delta_\theta = -2^\circ$
$\Delta c_{y_{бал}} = -0.06; \Delta c_{x_{бал}} = -0.00011; \Delta K_{бал} = -1,5$

ВИСНОВОК

1. Вперше числовим методом визначено вплив інтерференції крил на ефективність рулів висоти: Δc_y менше на 17%, а Δm_z більше на 26% чим у ізолюваного крила.
2. Для оцінки ефективності рулів висоти відносно коефіцієнту підйомної сили та моменту тангажа при малих кутах відхилення руля вниз (до 10°) можна рекомендувати математичну модель кільцевих вихорів (VLM2 або Ring Vortex).
3. При великих кутах відхилення рулів вниз (більше 10°) та при їх відхиленні вгору числовий метод з обома моделями значно завищує ефективність рулів.

АЛ91МП01.14.00.00.06 ІМ									
№	Апр	М	Дорог	Пілис	Діви	Оцінка ефективності рулів висоти	Листопад	Міся	Ресурс
Розроб	Виконав	І							
Перев	Виконав	В							
Н. о.к.	Львів	С.А.							
Д.к.	Виконав	В							
Копіював							Формат А1		

Перв. примірник
 Стор. 7
 Вис. кат. 1
 Інв. 1
 Додат. 1
 Дата
 Підп. 1
 Підп. 2

Висновки

1. Вперше числовим методом визначено вплив інтерференції крил на ефективність рулів висоти: менше на 17%, а більше на 26% ніж у ізольованого крила.
2. Для оцінки ефективності рулів висоти відносно коефіцієнту підйімальної сили та моменту тангажа при малих кутах відхилення руля вниз (до 10°) можна рекомендувати математичну модель кільцевих вихорів (*VLM2* або *Ring Vortex*), але в жодному разі не підковоподібних вихорів (*VLM1* або *Horseshoe Vortex*).
3. При великих кутах відхилення рулів вниз (більше 10°) та при їх відхиленні вгору числовий метод з обома моделями значно завищує ефективність рулів і не може бути рекомендований навіть для грубих оцінок.
4. Подальший напрямок досліджень полягає у визначенні ефективності рулів висоти за допомогою аналітичного методу та високорівневого числового методу (*Ansys*) і порівняння отриманих даних з експериментальними.